

сложной и обособленной социально-экономической системы по созданию, продвижению и реализации услуг по размещению, питанию, бытового обслуживания, досуга, развлечений и других дополнительных и сопутствующих услуг, а также реализации товаров в заведениях гостиничного и ресторанного профиля деятельности.

Аргументировано основные аспекты выделения индустрии гостеприимства как отдельной суботрасли туристической индустрии: морально-этический принцип, воплощенный в сервисной составляющей и генетически связан с домом, прототипом современных заведений размещения; индустрия гостеприимства связана с коммерческими и социальными формами предпринимательства, оказывающих услуги в стационарных заведениях размещения; заметна некоторая автономность в экономической деятельности; заведения размещения предоставляют услуги не только туристам, значительную часть гостей составляют посетители; сфера гостеприимства характеризуется хорошо развитой системой профессиональных институциональных организаций.

Ключевые слова: гостеприимство, индустрия гостеприимства, индустрия туризма, гостиничное хозяйство, общественное питание, сфера услуг.

Abstract:

Pandyak I. G. LOCATION AND FEATURES OF THE HOST OF SPHERE TOURIST INDUSTRY.

The evolution of the main approaches is analyzed and the semantics of the concepts "hospitality", "hospitality industry", "tourism industry" are clarified, organizational and economic features of the hospitality sphere are highlighted. The structure of the hospitality industry, its subordination and interrelation with the tourist industry is revealed and justified. The main stages, factors and modern trends in the development of the hospitality industry have been analyzed and specified. The essence of the hospitality industry is defined as a complex and detached social and economic system for the creation, promotion and sale of accommodation, food, consumer services, leisure, entertainment and other additional and related services, as well as the sale of goods in restaurants and hotels.

The main aspects of highlighting the hospitality industry as a separate sub-branch of the tourism industry are argued: the moral and ethical principle embodied in the service component and genetically linked to the house, the prototype of modern placement institutions; the hospitality industry is connected with commercial and social forms of entrepreneurship, providing services in stationary placement institutions; there is a certain autonomy in economic activity; accommodation facilities provide services not only to tourists, a significant portion of visitors are visitors; The hospitality industry is characterized by a well-developed system of professional institutional organizations.

Key words: hospitality, hospitality industry, tourism industry, hotel industry, restaurant industry, service sector.

Надійшла 20.11.2017р.

УДК 911.3 (477.84)

Надія СТЕЦЬКО

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті подано результати аналізу потенціалу туристичного розвитку адміністративно-територіальних одиниць обласного рівня управління Тернопільської області порівняно з сучасним рівнем туристичного розвитку зазначених одиниць.

Розглянуто проблеми становлення туристичної галузі області. З'ясовано основні показники туристичної діяльності. Розкрито основні концептуальні підходи до формування стратегії ефективного розвитку туристичної галузі Тернопільської області. Проаналізовано характер еволюції концептуальних підходів до розвитку туризму в області. Запропонована модель концепції розвитку Тернопільської області як туристичного регіону.

Ключові слова: туристичні ресурси, Тернопільська область, показники туристичної діяльності, стратегія ефективного розвитку туристичної галузі.

Постановка проблеми. Аналіз стану і перспективи розвитку туризму дає можливість побудувати якісну модель його розвитку, де головним є облік важливих складових елементів. До таких елементів відносять: географічне положення, екологічна ситуація та культурно-історична спадщина.

Дослідження і публікації. В основу наукової публікації використано такі інформаційні джерела [7-11, 13].

Формування цілей статті. У роботі ставляться такі основні завдання: а) розглянути особливості географічного положення та його

вплив на формування туристичного продукту; б) розкрити можливість використання екологічного стану території та її культурно-історичної спадщини в) аналіз концепцій і програм розвитку туризму області.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні дуже важливим є розробка нових стратегічних проектів (програм) розвитку регіонів. Це особливо важливо в умовах децентралізації влади та формування нових територіальних громад (об'єднань). Тернопільська область власне і є тим регіоном, який найбільше потребує структурних зрушень у секторальних

складових економіки. Для успішного функціонування соціально-економічного розвитку регіону є залучення інвестицій, пошук точок зростання в умовах збалансованого розвитку економіки. Логічним було б залучення наявного туристичного потенціалу краю для покращення економічного становища.

Однак не можна стверджувати, що для туристичного регіону необхідно лише наявність туристичних ресурсів. Чим певним чином і закінчується їхня промоція на туристичному ринку як міжнародному, так національному та регіональному. Важливим, або пріоритетним на цьому етапі є виробництво власного туристичного продукту, звичайно через залучення наявних туристичних ресурсів у відповідному обсязі, а набір нових пропонується значно ширшим від мінімального.

Для регіону як полігону дослідження поруч із наявністю туристичних ресурсів дуже важливим є створення необхідних логістичних передумов різного характеру (логістичні основи для сталого розвитку, логістика ресурсної бази туризму, логістика готельних послуг у туризмі) для виконання цієї місії. Все це потребує доцільно вписування у довкілля конкретної території.

Зрозуміло, що в Тернопільській області найбільш перспективним для туристичного бізнесу є південний туристичний регіон (у першу чергу Подільське Подністров'я), а також так званий Гусятинсько-Сатанівський рекреаційний район. Ці території потребують модернізації наявної логістики для того, щоб цей регіон був найбільш доступним. Одночасно гострим є питання залучення інших районів (Північних та екологічно чистих) для точок зростання туристичного бізнесу Тернопільської області. Нерівномірність концентрації наявних туристичних ресурсів проходить через внутрішньообласні відмінності у потенціалі туристичних ресурсів. Доцільність використання наявних туристичних ресурсів конкретних адміністративних одиниць, а також територіальних громад, саме і є основною проблемою для наукових досліджень.

Власне методику таких досліджень пропонуємо обґрунтувати далі. Вихідною позицією для цього є постулат, що Тернопільська область це і є регіон, який потребує виявлення відмінностей між адміністративно-територіальними одиницями обласного рівня управління, зокрема районів і міст обласного значення.

Для цього необхідно провести оцінювання потенціалу рекреаційно-туристичного розвитку адміністративних одиниць Тернопільської

області відповідно до ступеня придатності території для розвитку пріоритетних напрямків туризму. Другим кроком є проведення оцінювання сучасного рівня розвитку туристичного бізнесу за основними напрямками.

Тернопільська область є привабливою територією для туристів за такими критеріями: географічне положення, екологічна ситуація та культурно-історична спадщина. Вона розміщена в західній частині України. Територія області 13,8 тис. км². Протяжність з півночі на південь – 196 км, а з заходу на схід 129,5 км. Населення станом на 1 січня 2012 р. 1059,2 тис. осіб. Область адміністративно поділена на 17 районів та чотири міста обласного підпорядкування м. Тернопіль, м. Бережани, м. Кременець, м. Чортків.

Головною особливістю економічного та географічного положення Тернопільської області є її транзитне положення та відносно близьке розміщення до державних кордонів України. Отже, область межує з Рівненською, Хмельницькою, Львівською, Івано – Франківською, Чернівецькою областями. Це дає можливість вивчити історичну спадщину цих територій, а також ділитися своїми досягненнями в галузі туризму. Близьке розміщення до державних кордонів України з Словаччиною, Польщею, Угорщиною, Румунією та наявність зв'язків дає можливість підтримувати ділові й культурні контакти з цими регіонами.

Область є ланкою, що з'єднує потужний потенціал туристичних можливостей Карпатського й Південного регіонів, а також Волині й Буковини.

Тернопільщину перетинають автомобільні й залізничні шляхи. Найважливіші автомагістралі перетинають з півночі на південь (Брест – Тернопіль - Чернівці) із заходу на схід (Львів – Тернопіль - Хмельницький). Залізничні дороги, що перетинають територію області: Київ – Жмеринка – Тернопіль – Львів, Тернопіль – Чернівці. Аеропорт м. Тернополя не функціонує.

Обласний центр м. Тернопіль розміщений приблизно на рівні відстані між містами Івано – Франківськ (134 км), Луцьк (159 км), Львів (128 км), Рівне (162 км), Хмельницький (112 км), Чернівці (170 км) і 427 км до Києва.

Напрями освоєння і розвитку туристичних ресурсів України визначаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування відповідно до програм розвитку туризму. Враховуючи особливу важливість унікальних туристичних ресурсів для екологічної рівноваги, для виховання у нинішнього та майбутніх поколінь поваги до своєї історії, культури,

звичаїв та традицій українського народу, вони можуть бути на особливому режимі охорони, що обмежує доступ до них.

Мова не йде про повну ізоляцію унікальних туристичних ресурсів від використання (інакше б вони не називались туристичними ресурсами), а маються на увазі певні обмеження, пов'язані з реальною пропускнуною спроможністю, з рівнем припустимого антропогенного (людського) навантаження на них, з сезонними та іншими умовами.

Тернопільська область багата на підземні та мінеральні води. Відомі сірководневі води сіл Настасів Тернопільського району і Конопківка Тербовлянського району. Джерела типу "Нафтусі" є в Гусятині, а також у Великому Глибочку Тернопільського району, типу "Нарзан" – у Копичинцях. Сірководневі мінеральні води є в селах Сороцьке і Мшанець Тербовлянського, Козівка Тернопільського районів.

Клімат області – помірно-континентальний, з достатньою кількістю опадів. Кліматичні умови сприятливі для розвитку як літніх та зимових видів відпочинку. Територія відома своїм природно-заповідним фондом 634 одиниць, загальною площею 1231177,3267 га.

Тернопільщина славиться не лише неповторною красою, а й багатим історичним минулим.

Кількість пам'яток історії та культури за даними на 1 січня 2008 року сягає 5268, з них історії — 2573, монументального мистецтва — 244, археології — 1136, містобудування і архітектури — більше 1315. Серед 176 архітектурних перлин державного значення — ратуша в Бучачі, замки у Бережанах, Збаражі, Тербовлі, костьоли у Тернополі, Микулинцях, дерев'яні церкви XVI-XVIII століть. Рішенням уряду в області впродовж останніх років створено три державних історико-архітектурних заповідники — Збаразький, Кременецько-Почаївський і Бережанський. Під покров чудотворних образів Пресвятої Богородиці в Почаєві й Зарваниці з'їжджаються паломники з усіх континентів Землі. До державного реєстру національно-культурного надбання внесені п'ять поховань (гробниць, некрополів, мавзолеїв). Після проголошення незалежності України в області поновлено близько 300 пам'ятних хрестів на честь скасування панщини, близько 40 — на честь тверезості. Відновлені й насипані козацькі, стрілецькі та повстанські могили-кургани. Ці об'єкти включені у різноманітні маршрути, що складають основу екскурсійних програм та кількадечних турів по області.

У табл. 1. представлені кількісні дані про найбільш популярні туристичні об'єкти області.

Таблиця 1

Розміщення туристичних об'єктів [9]

Вид	Кількість
Об'єкти паломницького туризму (монастирі, церкви, святі місця)	21
Об'єкти екскурсійного туризму (музеї, архітектурні пам'ятки й історичні місця)	194
Об'єкти екологічного туризму (природні заповідники, НПП)	3

Перелічені туристичні ресурси є перспективою для розвитку в області практично всіх видів туризму: пізнавального, подієвого, екологічного, оздоровчого й спортивного, що може задовольнити туристів практично різнобічного спрямування.

Аналіз сучасного стану основних сегментів індустрії туризму Тернопільської області (різних туристичних організацій, закладів розміщення й харчування, транспортної мережі) – дозволить виявити позитивні й негативні сторони розвитку галузі.

У 2013 р. кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності становить – 13490 осіб, у 2014 році – 9066 осіб, а у 2015 році – 6668 осіб, що становить майже половину обсягу 2013 року (табл. 2.). За останніх десять років максимальну кількість туристів було обслужено у 2003 р., що склало 50257 осіб. Починаючи з 2003 р. простежу-

ється чітка тенденція, щодо зниження кількості туристів в області у 2004 р. на 24,75%, у 2005 р. на 2,70%, у 2010 р. на 7,6%. Якщо, порівнювати з даними по Україні то власне 2003 р. характерні теж високі показники туристичної активності у порівнянні з попередніми роками, але роком максимальної активності є 2007 р. 2,8 млн осіб.

Незважаючи на позитивні передумови розвитку туризму у Тернопільській області не вирішеними залишається низка проблем: - незадовільний стан туристичних об'єктів; - нерозвиненість мережі туристичних інформаційних центрів; - відсутність просування бренду Тернопільщини як туристично-рекреаційного регіону; - недостатність економічних стимулів для розвитку екотуризму області. Ці висновки підтверджуються даними про кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності (табл. 2.)

Туристичні потоки [8]

Роки	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності	24343	236798	19949	14164	12320	13490	9066
у т.ч.							
іноземні туристи	797	805	521	6	8	3	2
туристи – громадяни України, які виїжджали за кордон	4347	3618	6039	51039	6035	7927	4691
внутрішні туристи	19199	32375	13389	9061	6283	5561	4375
Кількість екскурсантів	10238	21367	13719	5789	4705	3268	1371

Перелічені параметри не мають чіткої сформованої тенденції щодо до зниження, чи до підвищення. Отже, вплив туризму на економіку області є нечітко визначеним, оскільки в загальній кількості спожитих у певному періоді товарів та послуг неможливо відокремити ту їх частку, що припадає на споживання туристів та забезпечується лише завдяки туристичній діяльності й залежить від грошових витрат туриста.

Основними напрямками виїзду жителів Тернопільської області з туристичними цілями є Туреччина, Єгипет, Польща, Чеська Республіка, Угорщина, Болгарія.

Отже, зниження в'їзного потоку іноземних громадян не є загальною по Україні, носить лише регіональний характер щодо області.

Доходи туристичної індустрії в основному зосереджені у діяльності туристичних фірм, готелів, санаторіїв, баз відпочинку, закладів культури.

У 2016 р. на території Тернопільської області функціонувало 49 підприємств, що надавали послуги з організації подорожувальників. Серед яких, 10 туроператорів та більше 35 турагентів, ще 4 суб'єкти здійснюють екскурсійну діяльність. У сільському зеленому туризмі зареєстровано 30 агросадиб.

Незважаючи на падіння зростання кількості туристів в області, роль його на туристичному ринку України постійно зростає. Туризм визнають пріоритетною галуззю економіки краю. Місцева влада досить ефективно

упродовж років просуває туристичний продукт, покращує рівень обслуговування, здійснює заходи, щодо просування туристичної промоції території.

Що стосується видів туристичних послуг як складових частин туристичного продукту, то, з нашої точки зору, немає значення, які саме туристичні послуги мають включатися до його складу. Визначальним у цьому випадку є не вид, а кількість реалізованих чи запропонованих до реалізації туристичних послуг. У разі реалізації туристу не менше ніж двох туристичних послуг, можна говорити про реалізацію туристичного продукту.

У Тернопільській області у 2016 р налічується готелів та інших місць для тимчасового проживання – 70. Найбільш поширеним в області є інші місця для тимчасового проживання – 13 (18,57%), готелі – 51 (72,86%), молодіжні бази – 3 (4,29%), мотелів – 3 (4,29%).

Екологічно чиста природа Тернопільської області є стимулом для розвитку санаторно – курортної бази. У 2016 р. налічується 11 санаторно – курортних закладів та закладів відпочинку, із них 8 санаторіїв (5 – дитячих), 1 санаторії – профілакторії, 2 бази відпочинку та інші заклади.

Ступінь розвитку транспортної інфраструктури досить сильно впливає на туристичну привабливість регіону. Рівень її розвитку в області достатній.

За даними статистичного збірника частка області в Україні у 2016 р. становила див. табл. 3.

Таблиця 3.

Частка Тернопільської області в Україні у 2016 р. [8]

Показники	Відсоток
Місткість готельних закладів	2,2
Кількість ліжок (місць) у спеціалізованих закладах розміщення	0,7
Кількість туристів	0,3

Отже, туризм включає комплекс матеріально-речовинних інформаційних, організа-

ційних та інших передумов, що забезпечують туристу умови, які дозволяють задовольнити

туристичну зацікавленість і сформувати цілі, які спонукали його до цього виду рекреації. Туризм – є складне явище, яке залежить від багатьох соціально – економічних, юридичних, природно – кліматичних чинників і регулюється ними.

Індустрія туризму є складною соціально – економічною системою на структуру якої впливає велика кількість чинників, головними є якість і кількість туристичних ресурсів. Базовими складовими цієї системи є види категорій об'єктів туристичної інфраструктури, порядок їх встановлення та зміни визначаються Кабінетом Міністрів України.

Необхідність розвитку туризму в Тернопільській області викликана у першу чергу низькою продуктивністю потужністю регіону. Обласна влада досить активно займається проблемою розвитку туризму. У листопаді 1997 р. було затверджено Програму розвитку туризму в Тернопільській області на 1997-2005 роки. Однак через інфляційні та дестабілізуючі чинники в економіці держави вона практично не виконувалася. Поки, що рано робити висновки про виконання Програми розвитку туризму в Тернопільській області на 2001-2010 роки.

Важливе значення для туристичної індустрії має "Стратегія розвитку області на період до 2015 року" прийнята Тернопільською обласною радою у червні 2008 року. У якій визначено три складові для Тернопільщини як регіон: конкурентної економіки, чистого природного середовища, високорозвиненої культури та рекреації, з високим рівнем розвитку людських ресурсів, продуктивною зайнятістю населення. У 2017 р. була прийнята нова програма розвитку туризму області.

На нашу думку, основними складовими програми розвитку туризму є: екологічний стан території, стан розвитку лікувально-оздоровчого, рекреаційного, спортивного, культурно-пізнавального та соціально-спрямованого туризму. Відповідними індикаторами стали зокрема: рекреаційно-техногенне навантаження на територію, ємність санаторно-курортних, оздоровчих і рекреаційних закладів; наявність спеціалізованих турів, екскурсій та інших туристичних пропозицій, клубних закладів; наявність дитячих та молодіжних санаторно-курортних і рекреаційних закладів.

При розробці стратегій розвитку туризму Тернопільщини основу складають інформаційні джерела, а саме: результати проведених досліджень природних рекреаційних ресурсів краю; Схема планування територій курортно-оздоровчого та рекреаційного призначення;

Екологічний паспорт; туристичні сайти Тернопільської області та її адміністративних одиниць.

Методологічним підґрунтям формування стратегії розвитку туристичних регіонів повинні бути комплексні програми з детальним аналізом на основі даних офіційної статистики та якісно проведених соціологічних досліджень туристичного бізнесу.

Необхідно постійно шукати і зміцнювати переваги свого регіону, розуміти, які функції області можуть і повинні розвиватися, що гальмує просування туристичного продукту та як усунути перешкоди. Для цього потрібно застосовувати SWOT – аналіз, який би реально показує існуючий стан для того, щоб відштовхуватися у подальших дослідженнях.

Концепція ефективного розвитку туристичної галузі Тернопільської області передбачає ряд позитивних змін у діяльності господарюючих суб'єктів. Це дає можливість:

- реально переглянути механізми діяльності галузі;
- встановити пріоритети діяльності туристичного бізнесу для більшої його ефективності;
- реально оцінити наявні логістичні основи сталого розвитку;
- провести логістику фінансування планування та прогнозування туристичної діяльності;
- необхідно сформулювати ефективний менеджмент при використанні наявного потенціалу туристичної галузі.

Стратегія повинна з'ясувати основні напрями розвитку туризму, які б стали каркасом для подальшого розвитку туризму. До них відносяться: формування позитивного міжнародного іміджу галузі, визначення сприятливого бізнес-середовища, стимулювання інвестиційної діяльності, сталий підхід до використання природних ресурсів, а також формування ефективної системи управління.

Необхідно і надалі на Тернопільщині розвивати велотуризм, водний туризм, сільський зелений туризм. Особливо привабливими для туристів регіону є туристично-екскурсійні подорожі.

Кожна рекреаційна територія для стабільного функціонування повинна мати певну спеціалізацію на окремих видах туризму та типах відпочинку. Для сталого розвитку галузі таких видів повинно бути кілька, крім того, формувати їх необхідно в такий спосіб, щоб підтримувати стабільний туристичний попит протягом усього року, долаючи фактор сезонності.

Показники діяльності туристичних підприємств Тернопільщини свідчать про те, що туризм та відпочинок набувають все більшого значення для соціально-економічного розвитку області і характеризуються позитивною динамікою за попередні три роки.

Обґрунтування перспектив реалізації потенціалу туристичної галузі краю в умовах росту конкуренції на туристичних ринках, активізації індивідуального неорганізованого туризму, зростання вимог до якості запропонованих турпродуктів, а саме:

- логістика інноваційності у туризмі, у вигляді впровадження нових технологій обслуговування та організації відпочинку, управлінських нововведень;

- надати широкі можливості науковим кадрам щодо створення принципової логістичної моделі сталого розвитку туризму;

- диверсифікувати туристичні послуги за рахунок інновацій та розвитку наявного потенціалу туристичної галузі;

- державна туристична політика регіону повинна сприяти формуванню цілісного туристичного продукту;

- забезпечення сталого розвитку туризму повинно передбачити управління в туристичною галузі, таким чином, щоб це не суперечило природній, соціальній, економічній єдності території;

- проведення стійкої використання природних ресурсів через врахування внесків місцевих громад у відпочинок туристів тобто передбачення рівності прав місцевого населення у економічній доцільності від туризму;

- легалізація діяльності приватних домоволодінь та засобів розміщення;

- ліквідація диспропорцій рекреаційного освоєння територій області, як елемент комплексного розвитку.

Стратегія розвитку туристичних регіонів повинна чітко визначати його місце на туристичних ринках. Стратегія демонструвала пер-

спективи краю через залучення для цієї діяльності органів місцевого самоврядування регіону; забезпечення інтеграції, використання творчого потенціалу громадських туристичних організацій та об'єднань.

Головною проблемою регіону є її географічно-туристичне положення, як транзитної території в яку легко можна в'їхати від сусідніх областей без необхідної ночівлі. Тому в умовах конкурентоспроможності краю та зміцнення його ресурсного потенціалу, забезпечення розвитку людських ресурсів, потрібно розвивати міжрегіональне співробітництво.

Дуже важливим є ухвалення ефективних законів, які сприятимуть туристичної діяльності; підтримка та захист інновацій на галузевому рівні; формування позитивного іміджу туристичної галузі на національному та міжнародному ринках.

Концептуальні підходи до формування концепції ефективного розвитку туристичної галузі передбачають виділення конкретних напрямів, у межах яких мають обґрунтовуватися завдання та методи їх реалізації. До них відносяться: формування позитивного міжнародного іміджу галузі, визначення сприятливого бізнес-середовища, стимулювання інвестиційної діяльності, сталий підхід до використання природних ресурсів, а також формування ефективної системи управління.

Висновки. Проведений аналіз свідчить про дію ряду негативних явищ, що спостерігаються за цей період, а саме:

1. Розбіжність зусиль щодо розвитку внутрішнього туризму, відсутністю зацікавленості до застосування економічних механізмів кооперації й керування.

2. Повільна й не зовсім вірна методика організації спільних і змішаних підприємств за участю зарубіжних інвесторів.

3. Політична й економічна нестабільність у країні.

Література:

1. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів : монографія / М. Борушак. – Львів : ІРД НАН України, 2006. - С. 12.
2. Закон України "Про туризм" //Офіційний вісник України. Щотижневий збірник актів законодавства. - К.: 2003.- №50.- С. 34-56.
3. Любіцева О.О. Ринки туристичних послуг / О.О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2006. – 436 с.
4. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України / О.О. Любіцева, Є.В. Панкова, В.І. Стафійчук. – К.: Альтерпрес, 2007. –369 с.
5. Мариняк Я. Суспільно – географічний аналіз стану готельно – ресторанного бізнесу в Україні (на матеріалах Тернопільської області) //Історія української географії. Всеукр. наук. – теорет. Часопис. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – Вип. 1 (13), С. 110 – 117.
6. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України: монографія / В.І. Мацола. – ІРД НАН України / ред. кол. М.І. Долішній / (відп. ред.). – Львів, 1997. – 259 с.
7. Статистичний щорічник України за 2016 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: "Техніка", 2017. – 598 с.
8. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2016 рік. За ред. А.А. Чорного / Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Тернопільській області – Тернопіль, 2017. – 447 с.
9. Офіційний сайт Регіонального інформаційного порталу «Тернопільщина»: <http://irp.te.ua>
10. Офіційний сайт Державної служби статистики: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

11. Офіційний сайт Головного управління статистики у Тернопільській області: <http://www.te.ukrstat.gov.ua>.
12. Ткаченко Т.І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т.І. Ткаченко. – К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2006. – 537. с.
13. Царик П. Підходи щодо оптимізації функціонально-просторової структури регіональної рекреаційної системи Поділля // Наукові записки ТНПУ. Серія: географія. Тернопіль:, 2016, №2. – С. 146 – 150.
13. Шупік Б.В. Зарубіжний досвід у регулюванні туризму / Б.В. Шупік // Держава та регіони. – 2009. – 1. – С. 200–207.

References:

1. Borushchak M. Problemy formuvannya stratehiyi rozvytku turystychnykh rehioniv : monohrafiya / M. Borushchak. – L'viv : IRD NAN Ukrainy, 2006. – S. 12.
2. Zakon Ukrainy "Pro turyzm" //Ofitsiynyy visnyk Ukrainy. Shchotyzhnevyy zbirnyk aktiv zakonodavstva. - K.: 2003.- #50.- S. 34-56.
3. Lyubitseva O.O. Rynok turystychnykh posluh / O.O. Lyubitseva. – K.: Al'terpres, 2006. – 436 s.
4. Lyubitseva O.O. Turystychni resursy Ukrainy / O.O. Lyubitseva, Ye.V. Pankova, V.I. Stafyichuk. – K.: Al'terpres, 2007. –369 s.
5. Marynyak Ya. Suspil'no – heohrafichnyy analiz stanu hotel'no – restorannoho biznesu v Ukraini (na materialakh Ternopil'skoyi oblasti) //Istoriya ukraïns'koyi heohrafiyi. Vseukr. nauk. – teoret. Chasopys. – Ternopil': Pidruchnyky i posibnyky, 2006. – Vyp. 1 (13), S. 110 – 117.
6. Matsola V.I. Rekreatsiyno-turystychnyy kompleks Ukrainy: monohrafiya / V.I. Matsola. – IRD NAN Ukrainy / red. kol. M.I. Dolishniy / (vidp. red.). – L'viv, 1997. – 259 s.
7. Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy za 2016 rik / Za red. O.H. Osaulenka. – K.: "Tekhnika", 2017. – 598 s.
8. Statystychnyy shchorichnyk Ternopil'skoyi oblasti za 2016 rik. Za red. A.A. Chornoho / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Holovne upravlinnya statystyky u Ternopil'sk'iy oblasti – Ternopil', 2017. – 447 s.
9. Ofitsiynyy sayt Rehional'noho informatsiynoho portalu «Ternopil'shchyna»: <http://irp.te.ua>
10. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoyi sluzhby statystyky: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Ofitsiynyy sayt Holovnoho upravlinnya statystyky u Ternopil'sk'iy oblasti: <http://www.te.ukrstat.gov.ua>.
12. Tkachenko T.I. Stalyy rozvytok turyzmu: teoriya, metodolohiya, realiyi biznesu: monohrafiya / T.I. Tkachenko. – K.: Kyivivs'kyy natsional'nyy torhovo-ekonomichnyy universytet, 2006. – 537. s.
13. Tsaryk P. Pidkhody shchodo optymizatsiyi funktsional'no-prostorovoyi struktury rehional'noyi rekreatsiynoyi systemy Podillya // Naukovi zapysky TNPU. Seriya: heohrafiya. Ternopil':, 2016, #2. – S. 146 – 150.
13. Shupik B.V. Zarubizhnyy dosvid u rehulyuvanni turyzmu / B.V. Shupik // Derzhava ta rehiony. – 2009. – 1. – S. 200–207.

Аннотация:

Н. Стецко. ФОРМИРОВАНИЕ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА ТЕРНОПОЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье раскрыты итоги анализа потенциала туристического развития административно-территориальных единиц областного уровня управления Тернопольской области в сравнении с современным уровнем туристического развития территории.

Рассмотрены проблемы становления туристической отрасли области. Раскрыты основные показатели туристической деятельности. Перечислены туристические ресурсы как перспектива развития в регионе практически всех видов туризма: познавательного, действенного, экологического, улучшения здоровья, спортивного, все это, может удовлетворит туристов практически разного направление.

Освещены методологические основы формирование стратегии развития туристических регионов составляют комплексные программы с анализом статистических данных официальной статистики и качественно проведенных социологический исследований туристического бизнеса.

Раскрыты основы концептуального подхода к формированию стратегии эффективного развития туристической отрасли Тернопольской области. Проанализировано характер эволюции концептуальных подходов к развитию туризма области. Предоставлена модель концепции развития Тернопольской области как туристического региона.

Ключевые слова: туристические ресурсы, Тернопольская область, показатели туристической деятельности, стратегии эффективного развития туристической деятельности.

Abstract:

N. Stetsko. THE STRATEGY FORMATION FOR DEVELOPMENT OF TOURISM IN TERNOPIIL REGION.

The article presents the analysis results of the tourism development potential of administrative-territorial units on the regional level of management in Ternopil region in comparison with the current level of tourism development of these units.

Analysis of the status and prospects of tourism development provides an opportunity to build a qualitative model of its development, where the main thing is the accounting of important constituent elements. These elements include geographical location, ecological situation, cultural and historical heritage.

The paper deals with the following main tasks: a) to consider the features of the geographical location and its impact on the formation of tourism product; B) to open the possibility of using the ecological status of the territory and its cultural-historical heritage; c) to analyze of the concepts and programs of tourism development in the region.

Thus, tourism includes a set of material information, organizational, and other prerequisites that provide the tourist with conditions that allow you to satisfy the interest and form the goals that have led him to this type of recreation. Tourism is a complex phenomenon, which depends on many socio-economic, legal, natural and climatic factors and it is regulated with their use.

The parameters above do not have a clear established tendency to decrease or to increase. Consequently, the impact of tourism on the economics of the region is unclearly defined. In the total number during a certain period of goods and services consumed, it is impossible to separate the proportion that is consumed by tourists, is provided only

through tourism activity, and depends on the tourist expenses of the tourist.

The problems of tourism industry formation in the region have been considered. The basic indicators of tourism activity have been revealed. The basic conceptual approaches to strategy formation of the tourism industry effective development in Ternopil region have been revealed. The nature of the conceptual approaches evolution to the development of tourism in the region has been analyzed. The concept model of the development of Ternopil region as a tourism region has been proposed.

Ternopil Regional Council adopted «The Strategy for the development of the region for the period up to 2015», in June 2008. It is of great importance for the tourism industry. It includes three components that define Ternopil region as a region: a competitive economy, a clean natural environment, a highly developed culture and recreation, with a high level of development of human resources and productive employment of the population. In 2017, a new program for tourism development in the region was adopted.

Keywords: tourism resources, Ternopil region, indicators of tourism activity, effective development strategies of the tourist industry.

Надійшла 04.11.2017р.

УДК 796.5

Валентина ОСТАПЧУК

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНИХ ТУРИСТСЬКИХ ПОХОДІВ В УКРАЇНІ

Дослідження присвячене сучасним особливостям динаміки й географії спортивних туристських походів в Україні. Шляхом аналізу динаміки спортивних туристських походів, проведених за останні дванадцять років, визначаються сучасний стан і проблеми розвитку спортивного туризму в Україні. Простежуються особливості динаміки кількості категорійних і ступеневих спортивних походів, розглянутих і зарахованих з окремих видів спортивного туризму, насамперед, пішохідного. На основі звітів обласних Федерацій спортивного туризму та підсумків щорічних Чемпіонатів України спортивних туристських походів аналізуються особливості географії спортивних туристських походів як у світі, так і в розрізі головних туристських регіонів України. На основі виявлених статистичних закономірностей аналізуються чинники та проблеми розвитку спортивного туризму в Україні та їх особливості на сучасному етапі. Такий статистичний аналіз проводиться вперше, що й визначає головну наукову новизну дослідження.

Ключові слова: категорійні та ступеневі туристські походи, види спортивного туризму.

Постановка проблеми. Туризм як важлива сфера людської діяльності є надзвичайно динамічним, перспективним, багатогранним за своєю сутністю явищем. Це - і суттєва частина економік багатьох країн, і можливість змістовного відпочинку для мільйонів людей, і вид спорту, і один із напрямків позашкільної освіти. Спортивний туризм (СТ) є важливою та своєрідною стороною даного явища, що потребує належного вивчення з метою виявлення й аналізу особливостей і проблем його розвитку, насамперед, на сучасному досить складному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні десятиліття обґрунтуванню теоретичних засад розвитку рекреації й туризму в Україні і світі приділяється значна увага вітчизняних учених. Теоретико-методологічні аспекти й історію розвитку оздоровчо-спортивного туризму в Україні і світі у своїх працях висвітлювали такі визначні вчені як Федорченко В.К., Цибух В.І., Крачило М.П., Попович С.І., Науменко Т.П., Хлоп'як С.В., Школа І.М. та інші. Достатньо багато робіт присвячено розвитку туристичної галузі та її регіональним аспектам, при цьому питанням стану, проблем і перспектив розвитку спортивного туризму, насамперед в Україні, вивчені недостатньо. Значною мірою це можна пояснити відсутністю повної комплексної інформації

про статистичні показники, аналіз яких дозволив би простежити головні напрямки, географію й динаміку розвитку спортивного туризму протягом тривалого проміжку часу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. За часів незалежного розвитку України, на жаль, не вдалося зберегти основні позитивні здобутки колишнього самодіяльного туризму, такі як його соціальний і масовий характер, фінансову підтримку, насамперед, дитячо-юнацького туризму, налагоджену систему підготовки спортивних та громадських туристських кадрів. Значною мірою здачу позицій можна пояснити об'єктивними особливостями соціально-економічного розвитку утворених незалежних держав.

Інші особливості сучасного СТ, насамперед, зниження ролі туристських походів у підготовці туристів-спортсменів, вочевидь, є наслідком внутрішньо обумовленого процесу розвитку – зміщення інтересів і вподобань молоді, яка цікавиться СТ. Такі тенденції дуже неоднозначно сприймаються прибічниками традиційного розвитку СТ. Багато дискусій викликає те, що зараз високі спортивні розряди і звання в туризмі можна отримати, лише беручи участь у змаганнях з видів туризму, причому, навіть, у закритих приміщеннях, по суті, не "відчувши" рюкзака на плечах і не володіючи навичками існування в умовах при-